

STICHTING NATIONALE PARKEN BONAIRE

Bonaire

Rapport inzake
jaarstukken 2018

29 maart 2019

Deloitte
For identification
purposes only

A blue scribble consisting of several overlapping lines, located in the bottom right corner of the page, partially overlapping the Deloitte text.

Inhoudsopgave

Pagina

Jaarstukken 2018

Balans per 31 december 2018	4
Staat van baten en lasten over 2018	5
Mutatie overzicht stichtingsvermogen over 2018	6
Kasstroomoverzicht over 2018	7
Toelichting op de jaarrekening	8

Deloitte •
For identification
purposes only

Jaarstukken

- Balans
- Staat van baten en lasten
- Mutatie overzicht stichtingsvermogen
- Kasstroomoverzicht
- Toelichting op de jaarrekening

Deloitte •
For identification
purposes only

Balans per 31 december 2018

(Voor resultaatbestemming)

		<u>31-12-2018</u>		<u>31-12-2017</u>
		USD		USD
ACTIEF				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	3	438.576		496.104
Financiële vaste activa	4	<u>500.000</u>		<u>500.000</u>
			938.576	996.104
Vlottende activa				
Te vorderen projectsubsidies	5	444.742		512.401
Voorraad	6	24.587		15.357
Overige vorderingen en overlopende activa	7	64.215		83.771
Liquide middelen	8	<u>826.041</u>		<u>738.098</u>
			1.359.585	1.349.627
		<u>2.298.161</u>		<u>2.345.731</u>
PASSIEF				
Stichtingsvermogen				
Stichtingskapitaal	9	56		56
Overige reserve		1.433.216		1.246.021
Exploitatieresultaat lopend boekjaar		<u>97.551</u>		<u>187.195</u>
			1.530.823	1.433.272
Langlopende schulden				
Fonds materiële vaste activa	10		76.283	105.755
Kortlopende schulden				
Nog te besteden projectsubsidies	11	352.297		418.348
Nog te besteden Bomenfonds	12	12.347		12.629
Belastingen en premies sociale lasten	13	157.183		148.071
Overlopende passiva	14	<u>169.228</u>		<u>227.656</u>
			691.055	806.704
		<u>2.298.161</u>		<u>2.345.731</u>

Deloitte •
For identification
purposes only

Staat van baten en lasten over 2018

		Werkelijk 2018 USD	Begroting 2018 USD	Werkelijk 2017 USD
Baten				
Subsidies projecten	11	180.581	-	146.433
Lasten projecten	11	(180.581)	-	(146.433)
Resultaat bestedingen projecten		-	-	-
Opbrengsten	15	1.758.451	1.736.128	1.492.913
Subsidies Openbaar Lichaam Bonaire	16	64.461	64.461	73.609
Donaties	17	96.727	102.600	245.350
Overige subsidies		673	-	2.185
		<u>1.920.312</u>	<u>1.903.189</u>	<u>1.814.057</u>
Totaal baten		<u>1.920.312</u>	<u>1.903.189</u>	<u>1.814.057</u>
Lasten				
Personeelskosten	18	1.166.244	1.155.578	967.972
Exploitatiekosten Bonaire National Marine Park	19	38.225	43.500	42.156
Exploitatiekosten Washington Slagbaai Nationaal Park (WSNP)		1.310	2.000	1.711
Transportkosten	20	67.892	72.265	57.770
Huisvestingskosten	21	50.306	71.150	50.188
Voorlichtingskosten/educatie/informatie		106.802	167.300	113.432
Nature management		39.778	46.600	46.075
Algemene kosten	22	242.471	229.613	263.732
Afschrijvingen	3	107.723	105.400	81.256
Mutatie voorziening debiteuren		2.010	-	2.570
Totaal lasten		<u>1.822.761</u>	<u>1.893.406</u>	<u>1.626.862</u>
Exploitatieresultaat		<u>97.551</u>	<u>9.783</u>	<u>187.195</u>

Deloitte •
For identification
purposes only

Mutatie overzicht stichtingsvermogen over 2018

	Stichtings- kapitaal	Overige reserve	Exploitatie resultaat lopend boekjaar	Totaal
	USD	USD	USD	USD
Stand per 1 januari 2017	56	1.033.527	212.494	1.246.077
Exploitatie resultaat voorgaand boekjaar	-	212.494	(212.494)	-
Exploitatie resultaat lopend boekjaar	-	-	187.195	187.195
Stand per 31 december 2017	56	1.246.021	187.195	1.433.272
Stand per 1 januari 2018	56	1.246.021	187.195	1.433.272
Exploitatie resultaat voorgaand boekjaar	-	187.195	(187.195)	-
Exploitatie resultaat lopend boekjaar	-	-	97.551	97.551
Stand per 31 december 2018	56	1.433.216	97.551	1.530.823

Deloitte •
For identification
purposes only

Kasstroomoverzicht over 2018

	<u>2018</u> USD	<u>2017</u> USD
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Operationeel resultaat	97.551	187.195
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen	137.195	110.474
- Voorzieningen	(3.977)	29
Veranderingen in het werkkapitaal:		
- Afname vorderingen, overlopende activa en voorraden	81.962	164.284
- (Afname)/toename kortlopende schulden en overlopende passiva	(49.316)	128.283
- Afname nog te besteden projectsubsidies/bomenfonds	(66.333)	(119.524)
	<u>197.082</u>	<u>470.741</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	(80.730)	(246.718)
Deinvesteringen in materiële vaste activa	1.063	-
	<u>(79.667)</u>	<u>(246.718)</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toename/(afname) fonds materiële vaste activa	<u>(29.472)</u>	<u>(16.718)</u>
	(29.472)	(16.718)
Netto mutatie geldmiddelen	87.943	207.305
Geldmiddelen per 1 januari	738.098	530.793
Geldmiddelen per 31 december	<u>826.041</u>	<u>738.098</u>

Toelichting op de jaarrekening

Deloitte
For identification
purposes only

1 Algemeen

Activiteiten van de stichting

Het doel van de stichting is:

- Het behoud en de revalidatie van gronden en wateren op en rond Bonaire, welke van algemeen belang zijn uit het oogpunt van natuurschoon of om hun natuurwetenschappelijke en historische betekenis;
- De bescherming en het behoud van flora en fauna op en rond Bonaire;
- Voorlichting te geven omtrent de natuur en het milieu van Bonaire.

De stichting tracht het doel te bereiken door onder meer het op enigerlei wijze onder beheer verkrijgen van gronden en wateren, deze in de beoogde staat te onderhouden en waar nodig te revalideren en als nationaal patrimonium toegankelijk te maken voor het publiek.

Het adres van de stichting is Barcadera 10, Bonaire.

De natuurparken: Washington Slagbaai National Park en Bonaire National Marine Park

Het Openbaar Lichaam Bonaire en Stichting Nationale Parken (STINAPA) Bonaire hebben op d.d. 9 oktober 1990 en 5 juli 1991 een overeenkomst van beheer afgesloten met respectievelijk het Washington Slagbaai National Park en het Bonaire National Marine Park.

- Op 1 september 2008 is de Eilandsverordening natuurbeheer Bonaire 2008 #2 in werking getreden. Conform artikel 9 van deze wetgeving worden de opbrengsten van de heffingen die worden opgelegd aan personen of bedrijven die bij het gebruik van een natuurpark betrokken zijn- ter beschikking gesteld aan de beheerder van de natuurparken. De inning geschiedt namens de beherende instantie.

Conform Eilandsbesluit natuurbeheerder Bonaire 2010 # 5 (in werking getreden op 25 augustus 2010), artikel 23, wordt STINAPA Bonaire namens het Bestuurscollege aangesteld als beheerder van de natuurparken.

- De kosten verbonden aan de exploitatie van het onderwaterpark komen ten laste van STINAPA Bonaire.

Conform Eilandsbesluit onderwaterpark 2010 # 14 (in werking getreden op 25 augustus 2010) is de beheerder belast met de inning van de vergoedingen voor toegang tot een onderwaterpark en dat de vergoeding is voldaan dient te blijken uit een door of namens de beheerder te verstrekken betalingsbewijs. Ook wordt hierin beschreven op welke locaties de gebruikersvergoeding kan worden voldaan (en het betalingsbewijs kan worden verkregen).

Financiering

De stichting ontvangt subsidies van verschillende financiers ten behoeve van specifieke projecten. De financiers vergoeden uiteindelijk alleen de werkelijk gemaakte kosten, tenzij contractueel anders is bepaald.

2 Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met 'International Financial Reporting Standards for Small and Medium-sized Entities' (IFRS-SME).

Tenzij anders vermeld gaan de toegepaste waarderingsgrondslagen uit van de historische kostprijs. De activa en passiva zijn, voor zover niet anders is vermeld, opgenomen tegen nominale waarde.

Het opstellen van een jaarrekening op basis van "IFRS for SME's" veronderstelt dat het bestuur van de stichting schattingen doet en aannames verricht die de waarde van de verantwoordende posten in zowel de balans en de staat van baten en lasten beïnvloeden. Verondersteld wordt dat de afwijking tussen de werkelijke cijfers en de schattingen niet materieel zijn.

Stichting Nationale Parken Bonaire
Bonaire

Alle bedragen luiden, voor zover niet anders is vermeld, in United States Dollars (USD). Indien activa en passiva luiden in vreemde valuta, heeft omrekening plaatsgevonden tegen de officiële koersen per balansdatum.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs, verminderd met een lineaire afschrijving op basis van de verwachte economische levensduur en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. Het bestuur beoordeelt de verwachte economische levensduur op jaar basis. De resultaten van de verkochte materiële vaste activa wordt direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa wordt gewaardeerd tegen reële waarde vermeerderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder toepassing van de effectieve rentemethode, onder aftrek van eventuele bijzondere waardevermindering.

Vorraden

De balanspost voorraden die uit duik- en verbruikersvergoeding penningen bestaat, wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Liquide middelen

Liquide middelen betreffen bank- en kastegoeden en soortgelijke korte termijn middelen met een oorspronkelijke looptijd van drie maanden of minder.

Fonds materiële vaste activa

Fonds materiële vaste activa heeft betrekking op toegekende investeringsbedragen door de subsidieverleners voor de aangeschafte materiële vaste activa. Het fonds materiële vaste activa wordt verminderd met een lineaire afschrijving op basis van de verwachte economische levensduur of projectduur en indien van toepassing met bijzondere waardevermindering.

Nog te besteden projectsubsidies

De projectsubsidies worden geleidelijk ten gunste van het exploitatiesaldo verwerkt op basis van de in het boekjaar verantwoorde en goedgekeurde subsidiabele lasten.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Subsidies en donaties welke betrekking hebben op de aanschaf van materiële vaste activa worden gedoteerd aan het fonds materiële vaste activa.

Lasten

De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Deloitte •
For identification
purposes only

Stichting Nationale Parken Bonaire
Bonaire

Pensioen

De pensioenregeling is ondergebracht bij Ennia Caribe Leven N.V. (ENNIA). De pensioenregeling wordt als "Defined Contribution Plan" geassocieerd, waarbij de jaarlast gelijk is aan de verschuldigde werkgeversbijdrage van 7%.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. De effecten kunnen worden beschouwd als zeer liquide beleggingen.

Kasstromen in vreemde valuta's worden omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde interest worden opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van verworven groepsmaatschappijen wordt opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geldmiddelen heeft plaatsgevonden. Hierbij worden geldmiddelen aanwezig in deze groepsmaatschappijen afgetrokken van de aankoopprijs.

Deloitte •
For identification
purposes only

Toelichting op onderscheiden posten van de balans

3 Materiele vaste activa

	Kantoor- gebouw USD	Meer boeien USD	Auto's/ boten USD	Machines/ installaties USD	Inventaris USD	Apparatuur USD	Verbouwung WSNP containers USD	Electrici- teits voorziening USD	Exhibits museum wp USD	Fence wp USD	Totaal USD
Aanschafwaarde per 1 Januari 2017	150,699	63,659	617,777	23,098	44,384	204,605	203,709	41,353	36,487	234,844	1,620,615
Investerings	-	2,042	227,969	1,332	1,147	8,572	5,656	-	-	-	246,718
Desinvesteringen	-	-	(125,938)	-	-	-	-	-	-	-	(125,938)
Aanschafwaarde per 31 december 2017	150,699	65,701	719,808	24,430	45,531	213,177	209,365	41,353	36,487	234,844	1,741,395
Aanschafwaarde per 1 Januari 2018	150,699	65,701	719,808	24,430	45,531	213,177	209,365	41,353	36,487	234,844	1,741,395
Investerings	-	10,755	28,502	2,132	5,621	29,737	3,142	841	-	-	80,730
Desinvesteringen	-	-	(58,703)	-	-	(32,311)	-	-	-	-	(91,014)
Aanschafwaarde per 31 december 2018	150,699	76,456	689,607	26,562	51,152	210,603	212,507	42,194	36,487	234,844	1,731,111
Cumulatieve afschrijvingen 1 Januari 2017	(68,650)	(61,379)	(519,114)	(20,127)	(25,666)	(160,356)	(105,233)	(41,353)	(36,487)	(222,390)	(1,260,755)
Afschrijvingen	(6,028)	(1,536)	(70,888)	(1,481)	(2,566)	(16,343)	(9,141)	-	-	(2,491)	(110,474)
Desinvestering afschrijvingen	-	-	125,938	-	-	-	-	-	-	-	125,938
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2017	(74,678)	(62,915)	(464,064)	(21,608)	(28,232)	(176,699)	(114,374)	(41,353)	(36,487)	(224,881)	(1,245,291)
Cumulatieve afschrijvingen 1 Januari 2018	(74,678)	(62,915)	(464,064)	(21,608)	(28,232)	(176,699)	(114,374)	(41,353)	(36,487)	(224,881)	(1,245,291)
Afschrijvingen	(6,028)	(1,319)	(94,224)	(1,537)	(2,601)	(18,958)	(9,967)	(70)	-	(2,491)	(137,195)
Desinvestering afschrijvingen	-	-	58,704	-	-	31,247	-	-	-	-	89,951
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2018	(80,706)	(64,234)	(499,584)	(23,145)	(30,833)	(164,410)	(124,341)	(41,423)	(36,487)	(227,372)	(1,292,535)
Aanschafwaarde per 31 december 2018	150,699	76,456	689,607	26,562	51,152	210,603	212,507	42,194	36,487	234,844	1,731,111
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2018	(80,706)	(64,234)	(499,584)	(23,145)	(30,833)	(164,410)	(124,341)	(41,423)	(36,487)	(227,372)	(1,292,535)
Boekwaarde 31 december 2018	69,993	12,222	190,023	3,417	20,319	46,193	88,166	771	-	7,472	438,576

Deloitte
For identification
purposes only

Stichting Nationale Parken Bonaire
Bonaire

Afschrijvingen

	<u>2018</u> <u>USD</u>	<u>2017</u> <u>USD</u>
Afschrijvingen	137.195	110.474
Vrijval bestemmingsfonds materiële vaste activa	(29.472)	(29.218)
	<u>107.723</u>	<u>81.256</u>

Afschrijvingspercentages

	%
Kantoorgebouw	4
Meerboeien	20
Auto's en boten	20,25 – 33,33
Machines en installaties	25
Inventaris	10 – 12,5
Apparatuur	10 – 12,5 – 25

4 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa hebben betrekking op een termijndeposito bij Maduro & Curiel's Bank (Bonaire) N.V. De looptijd van deze termijndeposito is 1 jaar en vervalt op 19 oktober 2018. Het rentepercentage bedraagt 0,25% voor 3 jaar. Na de vervaldatum van 19 oktober 2018 is de termijn deposito met 1 jaar verlengd tot 18 oktober 2019.

5 Te vorderen projectsubsidies

	<u>31-12-2018</u> <u>USD</u>	<u>31-12-2017</u> <u>USD</u>
OLB Ecologisch Herstel Lac	150.518	251.518
OLB Goat Eradiction	238.009	256.009
Prins Bernhard Cultuur Fonds	-	538
Wereld Natuur Fonds Open Standards	40.101	-
Overige	16.114	4.336
	<u>444.742</u>	<u>512.401</u>

6 Voorraad

De voorraad betreft de dive tags van 2019 gekocht en ontvangen voor einde van het jaar.

Deloitte •
For identification
purposes only

Stichting Nationale Parken Bonaire
Bonaire

7 Overige vorderingen en overlopende activa

	<u>31-12-2018</u> USD	<u>31-12-2017</u> USD
Vooruitbetaalde kosten	7.862	10.124
Nog te ontvangen duikpenningen/gebruiksvergoeding	16.264	39.101
Nog te ontvangen liggelden privé jachtboeien	18.222	26.002
Nog te ontvangen bedragen uit overige verkopen	18.311	9.596
Nog te ontvangen loonderving RCN unit sociale zaken	6.494	3.168
Nog te ontvangen liggelden meerboeien	4.725	5.987
Nutsbedrijven	877	876
Voorschot personeel	1.926	-
Overige	1.496	4.856
	<u>76.177</u>	<u>99.710</u>
Voorziening te vorderen duikpenningen/ liggelden privé jachtboeien/ bedragen uit overige verkopen	<u>(11.962)</u>	<u>(15.939)</u>
	<u>64.215</u>	<u>83.771</u>

Het verloop van de voorziening is als volgt:

Saldo per 1 januari	(15.939)	(15.910)
Dotaties	(5.090)	(3.430)
Vrijval	9.067	3.401
Stand per 31 december	<u>(11.962)</u>	<u>(15.939)</u>

8 Liquide middelen

	<u>31-12-2018</u> USD	<u>31-12-2017</u> USD
Kas	3.913	4.411
Maduro & Curiel's Bank (Bonaire) N.V. - rekening courant	154.155	165.993
Maduro & Curiel's Bank (Bonaire) N.V. - spaarrekening	660.641	566.292
RBC Royal Bank N.V. - rekening courant	7.332	1.402
	<u>826.041</u>	<u>738.098</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de vennootschap.

9 Stichtingskapitaal

Het stichtingskapitaal per 31 december 2018 bedraagt, conform de stichtingsakte, USD 56 (2017: USD 56).

10 Fonds materiële vaste activa

	<u>31-12-2018</u> USD	<u>31-12-2017</u> USD
Stand per 1 januari	105.755	122.473
Ontvangen projectsubsidies (bestedingen)	-	12.500
Vrijval vanwege afschrijving	(29.472)	(29.218)
Stand per 31 december	<u>76.283</u>	<u>105.755</u>

Het fonds materiële vaste activa heeft betrekking op materiële vaste activa, welke middel projectsubsidies en donaties aan de stichting beschikbaar zijn gesteld.

Deloitte
For identification
purposes only

11 Nog te besteden projectsubsidie

Projecten 2018	Nog te vorderen subsidie 2018 en voorgaande jaren		Toegekende subsidie in 2018		Toegekende subsidie t/m 12/31/2018		Ontvangsten in 2018		Totaal ontvangen en voorgaande jaren		Bestede subsidie 12/31/2017		Besteed aan kosten 2018		Besteding duurzame middelen 2018		Totaal besteed 2018		Nog te besteden 12/31/2018		Looptijd van tot		
	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	van	tot	
1. OLB Goat eradication	238,009	496,969	-	496,969	18,000	258,960	370,029	10,483	-	380,512	116,457	1-Jul-14	30-Sep-19										
2. WNF Decrease neg. imp goats	-	13,543	-	13,543	-	11,566	11,566	-	-	11,566	1,977	1-Jun-14	-										
3. Cargrill - Beekeeping	-	4,840	-	4,840	-	4,840	2,844	1,096	-	3,940	900	-	-										
4. OLB - Ecologisch Herstel Lac	150,518	444,985	-	444,985	101,000	294,467	162,422	112,716	-	275,138	169,847	-	-										
5. DCNA Save our sharks	-	86,095	-	86,095	30,466	116,561	81,539	8,500	-	90,039	26,572	-	-										
6. WNF Open Standard (inclusief top up)	40,101	-	-	84,381	44,280	44,280	-	-	-	47,787	36,594	-	-										
	428,628	1,046,432	114,847	1,161,279	193,746	732,651	628,400	180,582	-	808,982	352,297	-	-										

Projecten 2017	Nog te vorderen subsidie 2017 en voorgaande jaren		Toegekende subsidie in 2017		Toegekende subsidie t/m 12/31/2017		Ontvangsten in 2017		Totaal ontvangen en voorgaande jaren		Bestede subsidie 12/31/2016		Besteed aan kosten 2017		Besteding duurzame middelen 2017		Totaal besteed 2017		Nog te besteden 12/31/2017		Looptijd van tot		
	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	USD	van	tot	
1. Prins Bernhard Cultuur Fonds	158	7,024	-	7,024	6,866	6,866	6,866	-	6,866	7,024	-	-	-	-	-	-	-	7,024	-	-	31-Oct-13	31-Oct-14	
2. OLB Goat eradication	256,009	496,969	-	496,969	60,960	240,960	351,183	18,846	-	370,029	126,940	-	-	-	-	-	-	370,029	126,940	-	1-Jul-14	31-Dec-17	
3. PBCF Archeologische vindpl.	380	13,646	-	13,646	13,266	13,266	13,544	-	13,544	13,544	102	-	-	-	-	-	-	13,544	102	-	12-Aug-14	20-Aug-15	
4. WNF Decrease neg. imp goats	-	13,543	-	13,543	-	11,479	11,479	87	-	11,566	1,977	-	-	-	-	-	-	11,566	1,977	-	1-Jun-14	-	
5. WNF INNO Recycled Park	-	12,121	-	12,121	-	12,121	11,909	-	12,121	11,909	212	-	-	-	-	-	-	11,909	212	-	1-Oct-14	31-Jul-15	
6. Cargrill - Beekeeping	-	4,840	-	4,840	-	4,840	2,190	653	-	2,843	1,997	-	-	-	-	-	-	2,843	1,997	-	1-Jan-15	31-Dec-16	
7. OLB Ecologisch Herstel Lac	251,518	444,985	-	444,985	106,000	193,467	60,064	89,858	-	162,422	282,563	-	-	-	-	-	-	162,422	282,563	-	1-Jan-15	1-oct-17	
8. Kloaka	-	26,000	-	26,000	33,079	26,000	22,821	3,178	-	25,999	1	-	-	-	-	-	-	25,999	1	-	1-Jan-15	31-Dec-16	
9. DCNA Save our sharks	-	53,017	-	86,095	2,500	47,730	47,730	33,809	-	81,539	4,556	-	-	-	-	-	-	81,539	4,556	-	1-Jan-15	31-Dec-18	
10. Cargrill Watch Tower	-	5,000	-	5,000	2,500	5,000	5,000	-	5,000	5,000	-	-	-	-	-	-	-	5,000	-	-	1-Jan-15	1-oct-17	
	508,065	1,077,145	33,079	1,110,223	222,671	602,158	532,944	146,431	-	691,875	418,348	-	-										

Deloitte
For identification
purposes only

Stichting Nationale Parken Bonaire
Bonaire

Nog per eind 2018 lopende projecten:

- 1) Openbaar lichaam Bonaire, "Goat eradiction and control". Het totaal toegekende bedrag is USD 496.969. De doelstelling van het project is om de geiten in het Washington Slagbaai Nationaal Park te verwijderen zodat de vegetatie zich kan herstellen.
- 2) Wereld Natuur Fonds – Nederland, "Decrease negative impact goats FY 14" Project nummer NL 200731. Het totaal toegekende bedrag is Euro 10.000. De doelstelling van dit project is het uitvoeren van een juridische assessment naar de graasrechten van geitenhouders in het Washington Park.
- 3) Cargill, "Beekeeping" – Het totaal toegekende bedrag door Cargill Bonaire, Cargill Corporate and CAF America samen is USD 4.840. De doelstelling van dit project is om de junior rangers de basis imker vaardigheden en het belang van bestuivers te leren.
- 4) Openbaar Lichaam Bonaire, Plan Ecologisch Herstel Lac en Zuidelijk kustgebied. Het totaal toegekende bedrag is USD 444.985. De doelstelling van het project is om door beheer van de mangroves de watercirculatie in dat gebied wat ten goede komt aan de verscheidene habitats van Lac (zeegrasbedden, mangroves, rif) te bevorderen.
- 5) DCNA, Save our Sharks – Het totaal toegekende bedrag is tot nu toe USD 116.561. De doelstelling van het project is door samen te werken met de mensen van Bonaire, de vissers en de wetenschappers de haaien te beschermen, en iedereen er bewust van te maken dat haaien deel uit maken van ons mariene erfgoed en dat ze een waardevolle toeristische attractie kunnen vormen.
- 6) Wereld Natuur Fonds – Nederland, STINAPA Adaptive Ecosystem based management on Bonaire, Project 849 FY 19-20, 60.000 euro aangevuld met 15.000 euro (top-up). Doelstelling van dit project is om door de gehele organisatie samen met stakeholders een plan te maken, wat de scope aan natuurbehoud werkzaamheden van STINAPA dekt, waarin strategieën zijn uitgewerkt en waarin acties zijn geformuleerd en wat middels een planning en control cyclus geïmplementeerd en periodiek gemonitord kan worden. In dit proces is de Open Standards for Conservation methodiek toegepast. Resultaat is het STINAPA Conservation Action plan (CAP).

12 Nog te besteden Bomenfonds

Het bomenfonds betreft een fonds dat in opdracht van het Openbaar Lichaam door STINAPA wordt beheerd. De inkomsten van het fonds betreffen vergoedingen als gevolg van door het Openbaar Lichaam uitgegeven kapvergunningen. De gelden worden door STINAPA besteed door het (her) planten van bomen.

13 Belastingen en premies sociale lasten

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	USD	USD
Loonheffingen	84.369	79.405
Zorgverzekering premie	60.646	56.810
ZV/OV/CS premie	8.668	8.118
Te betalen ABB	3.500	2.953
AVBZ premie	-	425
AOV/AWW premie	-	203
ZV/OV premie	-	158
Omzetbelasting	-	11
Af te dragen loonbelasting	-	(12)
	<u>157.183</u>	<u>148.071</u>

Deloitte •
For identification
purposes only

Stichting Nationale Parken Bonaire
Bonaire

14 Overlopende passiva

	<u>31-12-2018</u> USD	<u>31-12-2017</u> USD
Vooruitontvangen duikpasgelden	14.675	47.225
Nog te betalen posten	95.188	131.494
Te betalen spaarplan	26.560	19.424
Vooruitontvangen bedragen	13.080	15.038
Overige te betalen bedragen	1.977	-
Te betalen salarissen	3.605	-
Borg	14.143	14.475
	<u>169.228</u>	<u>227.656</u>

Nog te betalen posten

	<u>31-12-2018</u> USD	<u>31-12-2017</u> USD
Te betalen verzekeringskosten	21.930	15.427
Te betalen voorlichtingskosten/ educatie	8.551	8.618
Te betalen kosten projecten	1.304	39.611
Te betalen vervoerskosten	4.494	4.375
Te betalen professionele diensten	22.454	39.130
Te betalen electra, water en telefoon	1.143	971
Te betalen kantoor- en onderhoudskosten	14.275	3.107
Te betalen overige kosten	21.037	20.255
	<u>95.188</u>	<u>131.494</u>

Deloitte •
For identification
purposes only

Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

15 Opbrengsten

	<u>2018</u> USD	<u>2017</u> USD
Gebruiksvergoeding Bonaire Nationaal Marine Park	1.445.410	1.283.250
Entreegelden Washington Slagbaai Nationaal Park	153.805	93.368
Liggelden meerboeien	77.692	64.792
Privé jachtboeien vergoeding	16.774	20.544
Interest opbrengsten	1.818	3.681
Verkoop geiten Washington Slagbaai National Park	5.513	-
Overige opbrengsten	57.439	27.278
	<u>1.758.451</u>	<u>1.492.913</u>

16 Subsidies Openbaar Lichaam Bonaire

Deze post heeft betrekking voor een Natuur- en Milieu Educatie (NME) Coördinator welke worden gesubsidieerd door het Eilandgebied Bonaire. Hiervoor heeft de Stichting in 2013 een zorgcontract met het Eilandgebied Bonaire getekend ter subsidiering van de kosten voor een NME Coördinator en een Awareness Coördinator. Het contract is per 1 januari 2013 in werking getreden en is aangegaan voor een periode van 1 jaar. Volgens de wettelijke regeling van de subsidieverordening van het Eilandgebied Bonaire dient deze subsidie jaarlijks te worden aangevraagd.

De toegekende subsidie door het Eilandgebied Bonaire bedraagt voor het jaar 2018 maximaal USD 64.461 (2017: USD 75.571) en de werkelijke gemaakt subsidiabele kosten in 2018 zijn USD 64.461 (2017: USD 73.609).

17 Donaties

Deze post betreft van donateurs en andere schenkers ontvangen bijdragen. In 2018 is een bijdrage uit het trust fund DCNA van USD 73.600 (2017: USD 238.600) in deze post opgenomen.

18 Personeelskosten

	<u>2018</u> USD	<u>2017</u> USD
Salariskosten	949.131	762.493
Premie zorgverzekering	152.674	122.160
Pensioenlasten	45.250	35.896
Premie ZV/OV en CS	21.811	17.451
Werving en selectie	1.035	17.321
Parttimers	-	826
Dienstkleding	7.108	7.930
Overige ziektekosten en ongevallen verzekering	2.464	2.676
Training personeel	6.260	15.482
Loonderving RCN uit sociale zaken	(19.489)	(14.263)
	<u>1.166.244</u>	<u>967.972</u>

Bij de stichting waren in 2018 gemiddeld 30 werknemers in dienst (2017: 27).

Deloitte •
For identification
purposes only

Stichting Nationale Parken Bonaire
Bonaire

19 Exploitatiekosten Bonaire Nationaal Marine Park

	<u>2018</u> USD	<u>2017</u> USD
Onderhoud boten	13.126	12.883
Meerboeien	10.154	7.206
Brandstof boten	11.248	15.636
Verzekering boten	2.769	2.769
Onderhoud duikapparatuur	928	3.662
	<u>38.225</u>	<u>42.156</u>

20 Transportkosten

	<u>2018</u> USD	<u>2017</u> USD
Onderhoud land en vervoermiddelen	24.083	23.158
Verzekeringen en belastingen	23.073	17.982
Brandstoffen	20.736	16.630
	<u>67.892</u>	<u>57.770</u>

21 Huisvestingskosten

	<u>2018</u> USD	<u>2017</u> USD
Onderhoudskosten gebouwen en apparatuur	31.918	33.236
Electra en water	9.038	8.133
Schoonmaak- en kantinekosten	6.978	6.326
Verzekeringskosten gebouwen en inventarissen	1.613	1.613
Overige huisvestingskosten	759	880
	<u>50.306</u>	<u>50.188</u>

22 Algemene kosten

	<u>2018</u> USD	<u>2017</u> USD
Accountantskosten	24.547	21.000
Consultancy	31.278	118.093
Productiekosten duikpassen	69.406	60.339
Telefoon, fax en radio	17.071	16.239
Conferentiekosten en workshops	17.843	19.000
Representatiekosten	23.956	11.266
Kantoorkosten	10.465	7.016
Onderhoudskosten IT	1.624	2.162
Bankkosten	6.964	5.968
Overige algemene kosten	39.317	2.649
	<u>242.471</u>	<u>263.732</u>

Deloitte
For identification
purposes only

23 Transacties verbonden partijen

De transacties met de verbonden partij DCNA hebben betrekking op de subsidie gekregen voor het Save our Sharks project van Nationale Postcode Loterij welke is gestart in 2015. Het in 2018 totaal toegekende bedrag bedraagt USD 30.466 (2017: USD 33.078) Onder de nog te besteden projectsubsidie is een bedrag van USD 26.523 (2017: USD 4.557) met betrekking tot dit project opgenomen. In 2018 is voorts een bijdrage uit het trust fund DCNA van USD 73.600 (2017: USD 238.600) ontvangen.

24 Beloningen van key personeel

	<u>2018</u> USD	<u>2017</u> USD
Salaris van directeur	81.856	122.565
Loon in natura	4.472	4.388
	<u>86.328</u>	<u>126.953</u>

De raad van bestuur ontvangt geen vergoeding voor hun werkzaamheden.

25 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Er zijn geen verplichtingen die niet in de balans zijn opgenomen.

26 Risicomanagement

Kredietrisico

De meeste verkopen van gebruikersvergoedingen ten behoeve van het marine park zijn op krediet. Bij verstrekkingen op krediet handelt de stichting enkel met kredietwaardige partijen. Tevens heeft de stichting richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke partij te beperken. Bovendien bewaakt de stichting voortdurend haar vorderingen en hanteert de stichting een steke aanmaningsprocedure. Verder zijn er geen belandrijke concentraties van kredietrisico binnen de stichting.

Valutarisico

De verkoop- en kooptransacties van de stichting zijn in USD (US dollars). Verder ontvangt de stichting subsidies in andere valuta's. Hierop loopt de stichting valutarisico, in de zin dat als de koers niet gunstig is, de stichting minder geld omgerekend in USD zal ontvangen dan oorspronkelijk was toegezegd.

Marktrisico

Het marktrisico voor de stichting gezien zijn activiteiten is minimaal.

27 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen belangrijke gebeurtenissen na het einde van het boekjaar plaatsgevonden.

Deloitte
For identification
purposes only

Stichting Nationale Parken Bonaire
Bonaire

Ondertekening van de jaarrekening

Kralendijk, Bonaire
29 maart 2019

Bestuursleden Stichting Nationale Parken Bonaire

D.L.A. Tromp

H.I. Piar

C.M.J. Nolen

A.H.M. Joosten

A. B. Bowker

B. Noij

C.A. Kirindongo

K.M.A. Piar

Deloitte •
For identification
purposes only

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de directie en het bestuur van Stichting Nationale Parken Bonaire

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Nationale Parken Bonaire te Bonaire gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen en resultaat van Stichting Nationale Parken Bonaire op 31 december 2018 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards for Small and medium-sized enterprises (IFRS-SME) en met Boek 2 BW van de BES-eilanden.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards en Boek 2 BW van de BES-eilanden. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie '*Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*'. Wij zijn onafhankelijk van Stichting Nationale Parken Bonaire zoals vereist in de *Code of Ethics (CoE)* van de *International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA)*. Verder hebben wij voldaan aan de overige vereisten van de CoE. Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met IFRS-SME en Boek 2 BW van de BES-eilanden. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de entiteit te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de internationaal aanvaarde controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bonaire, 29 maart 2019
Deloitte Dutch Caribbean

was getekend.

drs. Martijn Hees RA
Ref.: 18414/2019/MH/rk

Legal Jurisdiction

Any dispute or other legal matter resulting from this correspondence shall be governed by the jurisdiction of the Common Court of Justice of Aruba, Curaçao, Sint Maarten and of Bonaire, Sint Eustatius and Saba.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see <http://www.deloitte.com/about> to learn more about our global network of member firms.

Deloitte Dutch Caribbean is part of the Deloitte Network. In the Dutch Caribbean the services are provided by Deloitte Dutch Caribbean, an entity which is registered with the trade register in Curaçao under number 34292, in Aruba under number 42205.0 and in Bonaire under number 9629 (0).